

שבת חזון ות"ב שחל להיות בשבת

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנא ס"א

הגה: מילה שהיא מר"ח עד ט' באב נוהגין שהמוהל (ג) ג [א] ג' ובעל ברית (ד) ואבי הבן לובשין בגדי שבת (מנהגים); אבל בלאו הכי, אסור. אפילו בשבת של חזון (ה) אין מחליפין ללבוש בגדי שבת, (ו) א' א' < כ"א ד [ד] ד' } הכתונת לבד (מרדכי הל' תשעה באב והגהות אשירי פ"ב דתענית ואגודה ורוקח); אבל פורשין (ז) ה' ה' } פרוכת של שבת, אם לא שאירע ט' באב בשבת ונדחה, שאז אין פורשין פרוכת של שבת. {א} ומי שיש לו נשואין בשבת נחמו, (ח) מותר ללבוש (ט) ו [ו] ו' } בגדי שבת (י) בשבת של חזון (מהרי"ל).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שפט

סעיף ג

ט [אסור ללבוש תוך שבעה כלים חדשים צבועים וישנים יוצאים מתחת המכבש. (פי' כלי לעצור בו הבגדים). הגה: א' < (ג) דאסור ללבוש בגדי שבת תוך ד' שבועות הראשונים, אבל אח"כ מותר אפילו על אביו ואמו, וכן לעשות בגדים חדשים (כל בו בשם מוהר"ם), אבל נהגו איסור כל י"ב חודש.

מרדכי מסכת תענית הלכות תשעה באב

וכן בשבת של חזון ישעיהו אין מחליפין כליהם אלא הכתונת בלבד: הגה"ה ופי' כתונת הוא מעיל ולא חלוק וכן פי' רבינו דוד קמחי ומ"ש כתונת המעיל פעמים קורא שניהם כאחד ע"כ.

משנה ברורה סימן תקנא

(ו) כ"א הכתונת לבד - שאינו לובש אלא מפני הזיעה ומטעם זה מותר להחליף גם הפוזמקאות וזה מותר אפילו בשבת שחל בו ט"ב. ובק"ק ווילנא נוהגין ע"פ הגר"א ללבוש בגדי שבת ויש משנים בגד אחד וכ"כ ר"י עמדין בשם אביו הגאון שצריך ללבוש בגדי שבת אפילו בשבת שחל בו ט"ב:

ספר שבלי הלקט סדר תענית סימן רסו

אך מלהחליף חלוק ומכנסיים טוב להזהר כשחל ט' באב להיות בשבת מפני שהם דברים שבצנעה וקיימא לן גבי אבל דדברים שבצנעה נוהג בשבת

שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תרצג

שאלת אודיעך על מה שנהגו חכמי האשכנזים שלא להחליף בגדים בשבת איכה אלא לובשים בגדי החול והיה הדבר קשה בעיניך ושאלת אם יש להם סמך על זה המנהג.

תשובה כתוב בהגהה באשרי סוף תעניות בשם א"ז וז"ל וכן שבת של חזון ישעיהו אין מחליפין כלים רק הכתונת בלבד ע"כ. וכן כתוב במרדכי בתחלת מועד קטן וז"ל ובעלי ברית לובשים אז כלים אחרי' אך לא לבנים ממש וכן בשבת של חזון ישעיהו אין מחליפין כליהם אלא הכתונת בלבד ופי' כתונת הוא מעיל ולא חלוק וכן פי' ר' דוד קמחי ומה שכתוב כתונת המעיל פעמים קורא שניהם כאחד ע"כ. וכל גלילות ישראל אשר שמענו שמעם לא נהגו מנהג זה ויפה עשו לפי שאני סובר שהוא כנגד הדין דהא קי"ל מדברי קבלה כבדהו בכסות נקיה כיון שיש לו להחליף מחליף והלא אם חל ט' באב בשבת אינו מונע ממנו דבר ואפי' דברים שבצנעה ואפי' תשמיש המטה וכן הסכימו כל גאוני עולם וכ"ש וק"ו בנו של ק"ו שבת של חזון ישעיהו ומי שרגיל ללבוש בשאר שבתות כסות נקיה ובשבת זה לובש בגדי החול בפרהסיא נמצא נוהג אבילות בשבת ונמצא מחמיר בשבת זה יותר מאבילות חדשה וראיתי לבעל הטורי' ז"ל שהעתיק תחלת לשון א"ז

שכתב ובעל ברית לובש בגדים אחרים אך לא לבנים ממש והשמיט הק וכן שבת של חזון ישעיהו וכו' משמע דלא ס"ל ומה שכתב המרדכי בשם ר' דוד קמחי כי הכתונת הוא המעיל אינו נכון אצלי כי סתם כתונת הוא סמוך לבשר כמו כתונת של כהנים ודחק אותו הקושיא כי איך אפשר שילבש בגדי חול בפרהסיא ולפיכך הוציא הלשון מפשוטו ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא שלא נתכוין הרב בעל א"ז למה שנהגו הם אלא כן הוא דעתו דהאי וכן בשבת של חזון וכו' אבעלי ברית דלעיל מיניה קאי וכן בעלי ברית בשבת של חזון ישעיהו אין מחליפין כליהם ממה שנהגו ללבוש בשאר שבתות אלא הכתונות בלבד כפי הפירושים אבל בגדי חול לא היו לובשים בשבת כלל אם יש לו להחליף ואם חכמי האשכנזים הם מקובלים בפירוש לשון א"ז כאשר נהגו אנחנו לא נחוש למנהג זה לפי שהוא כנגד כבוד השבת ועושה מהקדש חול ומנהג קדום במצרים שבזמן החופה לובשים לבן ובשבת של אבילות ובשבת איכה ובשעת מיתה משום שנאמר וגילו ברעדה וכן בשבועות משום וכבסו בגדיהם וכן בראש השנה ויום הכפורים משום אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו' ומנהג יפה הוא.

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב אות ט

מהרי"ל סג"ל לא שינה שום בגדים בשבת דחזון ישעיהו. גם טלית המיוחד לו לשבת לא עיטף אלא בשל חול. ולא היו מאריכין ביוצר הכל יודוך, אך במהירות עונים זה את זה. ושאלו לפניו איך נהגים אבילות בשבת שלא לשנות בגדים, והשיב דלא מנכרי בזה אבילות דהרואה אומר בגדי שבת אין לו. אבל דברים שבצנעה מותר בו דאם לא כן מתחזי כאבל גמור, לבד כשחל ט' באב בשבת ונדחה, אותו שבת נוהג איסור בדברים שבצנעה שהוא תשמיש המטה, וכן הוא במרדכי בשם מהר"ם. ומתי שאירע כן הנהיג מהרי"ל סג"ל את שמש העיר להגיד מבית לבית לנהוג איסור בדברים שבצנעה כל אותו השבת בשעה שקרא ללכת לבה"כ.

ערוך השולחן אורח חיים סימן תקנא

סעיף יא

ודע שאצלנו יש שנים או ג' דורות שאין נוהגין כמנהג הזה בשבת חזון אלא לובשין כל בגדי שבת וגדולי הדור שהיו אז הנהיגו כן באמרם שזהו במראים אבלות בשבת בפרהסיא ולכן אפילו בשבת שחל בו ט"ב ונדחה אנו לובשין בגדי שבת מטעם זה ולכן בימינו אלה כמעט נשכח הדבר שאין ללבוש בגדי שבת בשבת חזון ותמוה אצלי דבר זה דאטו קדמונינו לא ידעו זה ועכ"ז נהגו בזה אף שאינו כן מדינא ואיך נבטל מנהגם ולכן נלע"ד דזה תלוי באופן ההלבשה דאצל הקדמונים היתה הלבשת שבת וחול שוים בדמותם ובתמונתם אלא שההפרש היה בין סחורה יקרה ובין סחורה פשוטה ולא היה ההפרש ניכר כל כך שהרי עניים גם בשבת יוצאין בסחורה פשוטה ולכן הנהיגו ללבוש בגדי חול משא"כ זה כמה דורות מקודם שבשבת היתה תמונה אחרת לגמרי להבגדים בין עני בין עשיר כמו שבחול היו נושאים כובע של קלאפיין ובשבת שטריימי"ל וכן שארי בגדים היה ניכר לכל שזה בגד חול כמו קיטאי"י וזה בגד שבת כמו של משי לעשיר ומשי פשוט לעני ולפיכך הנהיגו הגדולים שלא לנהוג מנהג זה מפני שההפרש ניכר הרבה והוי כאבלות בשבת ולכן אני אומר דבזמנינו זה שע"פ פקודת המלכות כבר החלפנו תמונת הבגדים ושבת וחול תמונה אחת להן אלא שההפרש בין זול ליוקר וודאי נכון לקיים מנהג הקדמונים [כנלע"ד ודע דזה שנתבאר בסעיף ט' דבכל חדש אב לישתמט אינש וכו' מבואר בזהוהר יתרו דף ע"ח: דרק עד ט"ב לישתמיט ולא יותר ע"ש]:

שו"ת מהרש"ל סימן כז

שאלה אם מותר ללבוש כתונת מכובסת בשבת של חזון ואם יש בו משום פרישות. תשובה יראה דבשבת של חזון ישעיה מותר ללבוש כתונת מכובסת דלא נמצא איסור ללבוש בגד מכובס כ"א שבוע שחל ט' באב להיות בתוכה וכן משמע בסמ"ק והביאו טור א"ח שאפילו חל ט' באב בשבת אינו אסור אפי' כיבוס גופיה ביום ה' משום כבוד שבת כדי ללבושו בשבת כך משמע התם וכן איתא במרדכי להדיא שמותר להחליף הכתונת וכן באשר"י בהג"ה א"ז וכן נ"ל

מכח דרשות של מהרי"ל ששאלוהו מפני מה אין משנין הבגדים ונוהגין כ"כ אבילות בשבת של חזון ישעיה והלא מותר בתשמיש המטה. והשיב בזה אין נראה כ"כ אבילות כשאינו משנה בגדו דשמא אין לו בגדים אחרים ואף אם יש לו מ"מ אין נראה כ"כ לאבילות אבל בכתונת אין עני שבישראל שאין לו כתונת לבן בשבת א"כ נראה. ולכן נראה לי כחסידות של שטות המחמיר בזה ומבטל עונג שבת לכן נראה כ"ש אותן שמראין אבילות על הקרובים הפסולים לעדות כאשר כתב מהרא"י משום מהר"ם שאינם משנים הבגדים ואסורים ברחיצת חמין אפילו פניו ידיו כו' שג"כ מותרים בכתונת כמו בשבת של חזון ישעיה שאסור ג"כ ברחיצת חמין אפי' פניו ידיו כו' כאשר כתב מהרא"י ומהר"ם וכתב במרדכ"י שמותר בכתונת וכן בא"ז בהגה"ה באשר"י כ"ש לאותן שמראין אבילות כו' שהוא רק מנהג ואין רמז מזה נמצא בתלמוד ובפסקי גאונים כי אם בהלכות שמחות של מהר"ם שמותר בכתונת. ונ"ל עוד טעם לדבר היתר שהכתונת אינו בכלל שינוי בגדים כי הוא משום זיע בעלמא ופעמים אפי' באמצע השבוע לובשין כתונת מכובס היכא שנתמלא זיעה בפרט בארצינו לכן אין זה קרוי שנוי בגדים שאינו כ"כ לכבוד שבת לכן מותר וכן אני רגיל להורות דברי שלמה לורי"א.

ט"ז בשם מהרש"ל אורח חיים סימן תקנא סק"ד

"ז"ל רש"ל ואנחנו נוהגים איסור אפי' מר"ח כל דבר שנוהג בשבוע שחל ט"ב חוץ ממה ששייך לכבוד שבת אין לשנות כלל כגון כתונ' ומטפחת דנוהגין היתר אבל בסדינין כמדומ' שנהגו בו איסור וצ"ע דמחמירין באבל ממש אף הכתונת לשבת".

משנה ברורה סימן תקנא

(מד) כלים חדשים - ובמקום שדרך לכבוש הבגדים במכבש א"כ הווי בכלל מגוהצין ואסורין אפילו הם ישנים שהגיהוץ עושה אותן כחדשים ואסורין ללבוש בשבוע זו ומה"ט נהגו איסור בבגדי שבת ללבשן [מו] בשבת חזון דאע"פ שלבשן מכבר כמה שבתות עדיין גיהוץ ניכר והוי כחדשים:

בגדי שבת לשבת חזון

טז. אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שלשבת חזון מותר להחליף כל הבגדים לבגדי שבת רק בגד אחד לא יחליף כמובא במ"ב (סי' תקנ"א ס"ק ו') וכן נהג מו"ר וכמדומה שהבגד האחד שלא החליף הי' הט"ק, ועיין מש"כ לעיל שלא החליפו כל בין המצרים, ועוד אמר לי שלא יחליפו את הבגדים לפני חצות היום בע"ש.

וכן אמר לי הגר"ח"ק שליט"א שמרן החזו"א זצוק"ל החליף כל בגדיו חוץ מהפוזמקאו (גרבים).

ארחות רבינו הקהלות יעקב - ב / הורביץ, אברהם הלוי / עמוד 169
הודפס מאתר אוצר החכמה

ראבי"ה חלק ב - מסכת מגילה סימן תקצה
והפטרה דחזון ישעיהו נהגו לקרותה בניגון קינה, וענין אבילות הוא.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפב

סעיף ה

* (כו) יד אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מאותם שעלו לקרות בתורה, וכבר אמר ש"צ קדיש אחר קריאת הפרשה, <ה> (ה) זה שרוצה להפטיר (כח) טו צריך לחזור ולקרות ויברך על קריאתו תחלה יא' } וסוף

שו"ת הריב"ש סימן קיב

עוד כתבת מנהג ארצות אלו להוסיף ביום שבת לקרות בתורה יותר מז'. ונסתפקת אם יוכל אחד להפטיר בנב"ל ולא יצטרך לחזור לקרו' ולברך מה שקרא אחרון, ואמרת דכיון דאפליגו (במגילה כג) מפטיר אם עולה למנין ז' או אינו עולה, דאי הלכתא כמאן דאמר עולה לא יצטרך לחזור ולברך דכיון דמוסיפין עליהן אחר שיאמר החזון קדיש לא יצטרך לחזור ולברך ולקרות דיראה דתהוי ברכה לבטלה. ואי כמ"ד דאינו עולה דקריאת מפטיר בתורה תחלה אינו אלא משום כבוד התור' א"כ יראה שלא יוכל להפטיר בנביא מאותם שקראו בתורה ואפילו הוסיפו על שבעה. ואם שמא יוכרח להפטי' אחד מהם שיצטרך בהכרח לקרות מה שקרא אחרון כמנהגנו היום. ואמרת שרוב המפרשי' ובראשם הרא"ש ז"ל פסקו כמ"ד עולה. וקרה מקרה שיום שבת חזון לא היה מי שיודע להפטיר אלא אחד שעלה בקריאת התורה ועלו יותר מז' וזולתו לא היה מצוי אז לדעת לקונן. ואמרת שלא יצטרך לחזור לברך ולקרות בתורה אחר שקרא תחלה בכלל העולים ולא תהי' ברכה לבטלה, אם נעשה כהוגן ויסכים האדון יודיעני וישמח לבי ויגל כבודי.

תשובה בין למאן דאמר מפטיר עולה בין למ"ד אינו עולה כולהו ס"ל דעולא דאמ' דמפטיר אינו קורא בתור' אלא משום כבוד תור'. אלא דמאן דאמר עולה ס"ל דכיון דמ"מ הא קא קרי עולה. ומ"ד אינו עולה ס"ל דכיון דלא קרי אלא משום כבוד תורה אינו עולה. וכ"נ מלשון הגמ' אע"פ שמלשונך אין נראה כן אלא דהא דעולא בפלוגתא היא. ולענין שאלתך נראה שכיון שהש"צ הפסיק בקדיש אחר הקוראים שהמפטיר אחר כן אף אם הוא מאותן שקראו בתור' צריך לחזור ולקרות משום כבוד התורה. דהא איכא למיגזר משום הנכנסין שלא ראוהו קורא בתור' ויאמרו שאין המפטיר צריך לקרות בתורה. ומעתה אין בזה משום ברכה לבטלה כמו שאין משום ברכה לבטלה כשמברכין כל אחד מן העולים לפניו ולאחריה. אף על פי שמן הדין לא היה לברך אלא פותח מברך לפניו וחזתם מברך לאחרי'. אלא שכיון דתקנו רבנן שכל אחד מברך לפניו ולאחריה גזרה משום הנכנסין ומושם היוצאין אין כאן ברכה לבטלה הכי נמי דכותה. ובשלמא אם המפטיר הוא אותו שקרא אחרון היה אפשר לומר שלא יחזור לקרות ולברך אף על פי שהפסיקו בקדיש בין קריאת התורה לקריאת ההפטרה דבזמן מועט לא חיישינן משום הנכנסין. וגם בזה יש לדון כיון שאין דרך להפסיק בין קריאת המפטיר בתורה לקריאת ההפטרה. אבל כשאחד מן העולים האחרים הוא מפטיר אין ספק אצלי שצריך לחזור לקרות ולברך.

מגן אברהם סימן רפב ס"ק י"ד

אם לא נמצא וכו'. וה"ה בשבת של חזון ואפי' נמצא מי שיודע להפטי' רק שלא ידע לקונן כנהוג דינא הכי כ"מ בריב"ש שם, ומ"כ אפי' יש אחרים היוודעים לקונן רשאי הרב לומר כיון שדרך הרב לעולם לאומרו מותר לכתחלה לעלות שלישי ומפטיר ולי נראה דלא יעלה לשלישי כמ"ש רמ"א עססי' קמ"ד:

לו והרי זה כצרכי יחיד, וכן כתבו הגאונים שאעפ"י שהשבת נאסר בכל מיני הספד ובכל ענין של קינה, בשבת איכה התירו לקינן בצבור דרך הכנעה ושבירת היצר מפני שיש בזכירת החרבן והתאונן על הצרות שאירעו באותו זמן חלק משרשי התשובה, וכל שעיקרו לתשובה ולהכנעה הותרו שאר התפלות אנבן, וכ"ש בימים המיוחדים לכך והכל נגזר אחר העיקר.

מגן אבות / מאירי, מנחם בן שלמה / עמוד 166
הודפס מאתר אוצר החכמה

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן קיב

דינים של בין המצרים ובדין שיער באשה ערוה מנ"א תשי"ז. מע"כ בני חביבי הרה"ג ר' ראובן שליט"א שלום לך ולתורתך כל הימים.

א' בדבר זמירות בשבת חזון להמזמירין בכל שבת ודאי רשאים גם בשבת חזון ואף להאין נוהגין מסתבר שאין לאסור כיון שעכ"פ הוא לכבוד שבת כמו שאף שאין נוהגין לאכול בכל שבת בשר בסעודה שלישית מותרין לאכול אף בשבת ערב תשעה באב וכ"כ נראה גם לענין זמירות כיון שהוא ענין כבוד שבת אף שאין רגיל בכל שבת אין לאסור.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנד

סעיף יט

יט' אם חל תשעה באב בשבת, (לט) <ט> מותר בכולן אפילו בתשמיש המטה. הגה: כ ויש אוסרים תשמיש המטה, (מ) [טו] טו' } וכן נוהגין (טור בשם ר"י ואגור ומנהגים).

משנה ברורה סימן תקנד

(לט) מותר בכולן אפילו וכו' - דהא איתא בברייתא ומעלה על שולחנו ואינו מונע עצמו משום דבר והיש אוסרים ס"ל דהוי שבת זו כקובר מתו ברגל דנוהג ברגל דברים שבצנעא ולפ"ז אסור ג"כ לרחוץ ידיו בחמין שגם זה קרוי צנעא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנג רמ"א ס"ב

ונהגו שלא ללמוד בערב תשעה באב מחצות ואילך, כ"א בדברים המותרים בתשעה באב; * (ט) } ג' } ב' } ולכן אם ז חל [ה] } בשבת (י) אין אומרים פרקי אבות, (מהרי"ל ומנהגים) וכן לא יטייל ערב תשעה באב.

משנה ברורה סימן תקנג

(ט) ולכן אם חל בשבת - היינו אפילו עט"ב שחל בשבת א"א פרקי אבות שהוא כלימוד תורה והיינו אחר חצות [טז] דקודם חצות מותר בלימוד תורה אפילו כשחל בשבת:

(י) אין אומרים וכו' - והט"ז מפקפק מאד על מניעת הלימוד בשבת ומסיים דהלומד בשבת אחר חצות לא הפסיד שכרו והיינו אפילו כשחל ט"ב בשבת וכ"ש כשחל עט"ב בשבת. ונראה דיש לסמוך ע"ז אחרי דאפילו כשחל בחול כמה אחרונים מקילין וכנ"ל: